

Varför reformeras inte ställföreträdarskapet?

Artikel i Aktuellt i Politiken 26 maj 2025

Länk till artikeln: <https://aip.nu/varfor-reformeras-inte-stallforetradarskapet/>

Sverige står inför en rättsosäkerhet i det tysta. Tusentals personer med omfattande stödbehov – personer med kognitiva svårigheter, demenssjukdomar, psykisk ohälsa eller andra funktionsnedsättningar – är beroende av en god man eller förvaltare. Men systemet som ska skydda deras rättigheter är undermåligt, splittrat och otidsenligt.

Trots att Ställföreträdarskapsutredningen (SOU 2021:36) pekade på allvarliga brister har regeringen fortfarande inte agerat. Utredningen presenterades för över tre år sedan – men ingenting har hänt. Ingen ny lag, inga reformer, inga besked. Under tiden ökar ojämlikheten, godtycket och rättsosäkerheten.

Jag skriver detta som ordförande för Riksförbundet Gode Män och Förvaltare (RGMF), en intresseorganisation för landets gode män och förvaltare. Vi ser dagligen hur systemet sviker: hur huvudmän lämnas utan tillgång till det stöd de har rätt till, hur regler tolkas olika i kommunerna, hur ställföreträdare pressas till att agera långt utanför sitt uppdrag – ofta utan stöd, vägledning eller rimliga villkor.

Det handlar inte om enskilda misstag. Det handlar om ett systemfel som politiken väljer att blunda för. Systemet är eftersatt, otillräckligt och lämnar både huvudmän och ställföreträdare i en osäker och ojämlik situation.

Det är oansvarigt och ohållbart. Det är de tusentals huvudmännen som drabbas – genom bristande rättssäkerhet, ojämlik tillgång till stöd och risk för försämrad livskvalitet. Det är också ett hot mot framtiden, behovet av ställföreträdare kommer att öka, samtidigt som färre vill ta sig an uppdrag under dagens förutsättningar.

Jag vill därför rikta en tydlig och skarp uppmaning till regeringen och ansvariga politiker: ni måste ta ert ansvar. Aktualisera och revidera ställföreträdarskapet! Gör det till en politisk prioritet. Ge oss en modern, hållbar och rättssäker lagstiftning som utgår från huvudmannens rättigheter och behov.

Det handlar om mer än juridiska paragrafer. Det handlar om rätten till ett värdigt liv, om att inte falla mellan stolarna, om ett samhälle som står upp för de mest utsatta.

En reform måste omfatta hela systemet: lagstiftning, tillsyn, stödstrukturer och resurser. Den måste bygga på erfarenheter från huvudmän, ställföreträdare, överförmyndare och anhöriga – och skapa långsiktiga lösningar som håller i praktiken.

Att inte agera vore inte bara en politisk försummelse. Det vore ett svek mot de människor som allra mest behöver samhällets skydd.

Bernth Nyström

ordförande RGMF (Riksförbundet Gode Män och förvaltare)